

nauit, leprofos non mundauit, mortuos non fuscitauit, supra mare non ambulauit, & sic de multis alijs, quæ iste coram nobis fecit: sed & quæcunque de illo Ioannes dixit, ille effecit. Non dubitandum est itaq; amplius, quin iste sit Christus in lege promissus. Et multi crediderunt in eum: & quem Iudæi abeunte in apprehendere nequuerunt, isti stantem apprehenderunt.

CAPVT VNDECIMVM.

Christus à Lazari sororibus vocatus, ipsum quatuor diebus mortuum fuscitauit, vnde plures in Christum crediderunt: qua de re Iudæi irritati, consilium contra eum inierunt, & decreuerunt eum morte afficiendum: quorum vitans furores, tempus expectando in desertum rursus decessit.

† Matth.
26. 3.

Mar. 14. 3

Luc. 7. c.

† Inf. 12. g

ERat autem quidam languēs Lazarus à Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororum eius. (Maria autem erat, † quæ unxit dominum unguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes: † Domine, ecce quem amas, infirmatur.

Septimum est hoc miraculum eorum quæ recitat Ioannes, at longè maximum, quod quatruiduanum, ac iā fecerentem Lazarum à morte fuscitauit, ipse morti iā proximus. Nota est autem ad literam historia: quapropter omisis plerisque, in ijs tantùm immorabimur, quæ non nihil habet difficultatis, aut à Græco variant. Quod interpret vertit languens, Græcè est ἀδύων, quod significat & actu ægrotum, & longaiam infirmitate fractum & languidum. Quoniam autem celebratissimum futurum erat hoc miraculum, omniumquæ longè maximum, multas exprimit hoc loco circumstantias, nempe ægroti nomen, patriam, domum, parentes, locum. Erat inquit, à Bethania, de castello Mariæ & Marthæ: vbi quidam expli cant castellum Mariæ & Marthæ fuisse Bethaniā ipsam. Quod cùm textus non dicat Græcus, neque vlla possit esse appositio propter præpositionē ἐκ: appositivæ enim diceretur, ἀπὸ βηθανίας τῆς κώμης, non ἐκ τῆς κώμης. Rursum quod interpret habet, sororem eius, Græcè est, τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, id est, Mariæ ac Marthæ sororis eius, vt τὸ
cuius

eius referatur ad Mariam, non ad Lazarum. Maria autē erat, quæ vnxit dominum vnguento. Quamquam non nihil diserepant Græci à Latinis de hac Maria sorore Lazari, num eadem sit cum illa peccatrice, de qua Luc. 7. quæ Magdalena dicitur: præstat tamen cum Ecclesia dicere eandē fuisse, de quo vide scripta Iodoci Clichthouei. Nam factum à Maria Magdalene, de qua Luc. 7. cap. paucis exponit Ioannes, dicens: Erat quæ vnxit dominū vnguento, & extersit pedes eius capillis suis. Nec vero simile est factū Lucæ de Magdalena hic recitari, sed quòd quidam dicunt factum illud, quod statim 12. cap. Ioannes narrat, hicq; per anticipationem narrarit. Quid enim opus erat Ioanne anticipationem id factum recitare, quod statim postea erat narraturus. Et si per anticipationem Ioannes dixisset, dicturus erat: Maria autem est ea, quæ vnxit dominum vnguento: cūm erat dixit, ostendit verē iā facta loqui, neq; ignorare vehementē illam Mariæ contritionem à Luca recitatam, quam ille paucis recitauit. *Audiens autem Iesus, dixit eis: Infirmetas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei per eā. Diligebat autem Iesus Martham, & sororem eius Mariā, & Lazarum. Vt ergo audiuit qui a infirmabatur, tūc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hæc dixit discipulis suis.*

Non hoc dixit Christus discipulis, quòd verē ex hac infirmitate non sit mortuus Lazarus, sed quòd mors illa μακροχροία, ac lōga & diuturna non fuerit, quemadmodū aliorum qui sic moriuntur, vt postea inter viuos locū habituri non sint ante generalem resurrectionē. Sed infirmitas hæc illi contigit, non vt longum moriatur, quæ admodū & reliqui, sed vt per eā, verē licet ad tēpus mortuo Lazaro, ac postmodū resuscitato, glorificetur vni fili⁹. *Eamus in Iudeam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nūc querebant te Iudei lapidare, & iterum vadis illuc?*

Iudæa generali vocabulo pro tota regione Chananæa sumitur, quam duodecim Iudæorum tribus incoluerūt, quæ & Palæstina dici videtur. Speciali autem vocabulo Iudæa dicitur ea Palæstinæ portio, quæ distinguitur contra Galilæam & Samariam, quæ quidem Samaria media

R r est in-

est inter Galilæam & Iudæam, testimonio Ioannis . 4. cap. dicentis: Reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam. Oportebat autem eum ire per Samariâ. Cùm aut in fine. 10. capituli dixit Ioannes, quòd abiit Iesus trans Iordanem, in eum locum ubi erat Ioannes baptizans primum, qui Ioannis primo Bethania, vel secundum alios Bethabara nominabatur. Quòd autem Bethabara sit in Iudæa trans Iordanem (nam citeriorem & vltiorem Iudæam amne Iordane diuisas habemus) constat ex eo, quòd Mariæ ac Marthæ legati in eum locum, qui in Iudæa est, venerūt ad Christum. Difficultas remanet, quomodo in Iudæa Christus existens, dicat: Eamus in Iudæam. Ideoque dicendum videtur, quòd specialiori adhuc vocabulo Iudæam Euangelistæ sumunt, exclusâ trās Iordanem regione. Nam Marcus. 3. cap. videtur separare trans Iordanem regionem, quæ Plinio Peræa dicitur, quasi trās Iordanem, quemadmodum & Idumæam à Iudæa, dicens: Et multa turba à Galilæa & Iudæa secuta est eum, & ab Ierosolymis, & ab Idumæa, & trans Iordanem. Quòd autem Ierosolymam seorsim nominat Marcus, hoc facit, non vt distinguat, sed vt doceat ex principe vrbe Iudææ, in qua primarij eius vrbs sibi erant infensi, simul sectatores multos & assecclas Christū habuisse. Aut fortassis Iudæam vsurpat Euangelista pro principe vrbe tribus Iuda, Ierusalem scilicet, & eius cōfinibus, quæ propriè in tribu Iuda & Benjamin fuerunt.

Respondit Iesus: Nōne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, nō offendit: quia lucē huius mūdi videt. Si autē ambulauerit in nocte, offendit: quia lux nō est in eo.

Cùm Christo metuerent discipuli in Iudæam redire volent: quippe qui paulò ante in porticu Salomonis pene lapidatus fuisset, ideoque illò abire disfluaderent, offendit Christus, nihil esse quòd sibi metuere debeant, duplici ratione, quarum prima hæc est: Nōne duodecim sunt horæ diei? quasi diceret: Mutabilis, nec semper idem animus hominis: ideoque sicut variæ & duodecim sunt horæ diei, sic variæ & mutabilia sunt hominum consilia. Itaque qui verbo meo aliquo modo offensi lapidare me nuper volebant, non est vero simile (vt

muta-

mutabilis est mens hominis) in eodem semper manere consilio . Et hæc mihi videtur (quanquam sciam viros doctos diem, Christum, horas, Apostolos, aliosque aliter interpretari) simplicior esse intelligentia. Neque discedit ab hac interpretatione sequens locus, quæ est secunda ratio: qua Christus ostendit sibi non esse metuendum à Iudeis. Si quis inquit, ambulauerit in die, nõ offendit: quia lucem huius mundi videt: quæ metaphorica locutio est, quasi diceret Christus: Illis à latronibus & furibus est metuendum, qui noctu & in tenebris ambulant: præuidere enim non possunt aduersariorum insidias aut insultus. Mihi verò, qui in die ambulo, id est, vel in sinceritate consciētæ nullius mihi rei consciæ, vel potius in die, id est, clarissima rerum mihi euenturarum notitia, nihil est metuendum. Metuant illi, qui cùm in nocte & tenebris ambulant, ignorantia cæcitatatis imminencia sibi aduersarijs mala præuidere non possunt, ac ideo faciliè impingunt, non præuisis offendiculis.

Hæc ait, & post hæc dixit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado, vt à somno exsuscitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit saluus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret.

Sicuti Iesus de Lazari infirmitate dixerat: Hæc infirmitas non est ad mortem: ita nunc mortem ipsam non mortem, sed somnum vocat, quippe quam breui secutura esset vita, excitato à morte illo. Hinc occasione dedit Dominus Christianis scriptoribus, vt piorum mortem somnum vocarent, & mori κοιμᾶσθαι dicerent, & locum ad sepeliendos mortuos κοιμητήριον, id est, cœmeterium, quasi dormitorium appellarent: quem adhuc sermonem ignorātibus Apostolis, ac de dormitione somnæ Christum locutum putantibus, apertè CHRISTVS inquit: Lazarus mortuus est. vnde subdit:

Tunc ergo Iesus dixit manifestè: Lazarus mortuus est, & gaudeo propter vos (vt credatis) quoniam nõ eram ibi. Sed eamus ad eum.

Quomodo latuisset eum, ad cuius manus morientis anima iudicanda aduenerat, ideo manifestat mortem eius:

R. r. 2 & gau-

✠ Hebr.
4. d.

& gaudeo inquit, propter vos, quod non fuerim ibi, vt ex eo credatis, me sic nosse futura atque præsentia, ✠ cuius oculis omnia nuda sunt & aperta. Si. n. aduissem, sanassem eū à morbo, nec se occasio suscitandi mortui obtulisset: quam propter vos oblatam esse gaudeo, vt credatis ex hoc diuinitatis meæ testimonio me Dei filiū esse.

Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos, & moriamur cum eo. Venit itaque Iesus, et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem.

Hic Caietanus, & audaculus librarius asserunt in hac dictione condiscipulos, τὸ con, superfluere, cū tamen Græci habeant ἐμμαδντᾶις, id est, condiscipulis: & ita interpretatur Theophylactus. Pro eo autem quod interpres vertit, & moriamur, Græci habent ἴνα, id est, vt. Et Chrysost. putat ea Thomæ verba esse timidi hominis, atque animum despondentis, quod indicat τὸ ἴνα, vt. Nā Latina versio, eamus, & moriamur, citius intelligi posset de confidentia animi: quomodo etiam nonnulli intelligunt.

Erat autem Bethania iuxta Ierosolymā, quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudeis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo. Martha autem vt audivit quia Iesus venisset, occurrit illi. Maria autem domi sedebat.

Bethania viculus est monti Oliuarū vicinus, vt plurimum ab Ierusalem stadijs quindecim distans. De stadijs autē vide sup, cap. 6. Distat igitur ab Ierosolymis duobus ferè miliaribus, à Bethphage vno & sem. interiacente monte Oliueti, olim nobile castrum, nūc penè desertum. Ante huius introitum iactu ferè lapidis monstratur locus, vbi Martha Christo ad suscitandum Lazarum venienti festina occurrit: & cū de resurrectione & fratris suscitatione cum Christo disputaret, vt infra patebit, Maria vocata aduenit. Cum proxima ergo esset Ierosolymis Bethania, nec ex infima familia essent Lazarus, Martha & Maria, non dubium est ex affinis & amicis illarum Ierosolymitis ad consolandum eas venisse.

Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia quæcumque

popo-

poposceris à Deo, dabis tibi Deus. Dixit illi Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia ¶ resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio et vita. † Qui credit in me, etiã si mortuus fuerit, uiuet. † Luc. 14. c. Supr. 6. d. Et omnis qui uiuit, et credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? At illi: Vtique Domine. Ego credidi, quia tu es Christus filius Dei uiui, qui in hunc mundã uenisti.

Non dixit Martha ad Iesum: Precor te ut suscites fratrem meum, sed totum illius commisit uoluntati & uirtuti, quæ nesciebat, an fratris resurrectio iam quatuor uani facilis ei esset, uel etiam fratri uilis. Respondit illi Christus: Resurget frater tuus. Quod Martha non intelligens, dubitat an de resurrectione finali loquatur. Ideo subdit Christus: Quia ego sum uita, ego pariter sum resurrectio. Mors enim corpori non aduenit, nisi discedente anima: nec animæ adest, nisi discedente fide, & ea quæ per charitatem operatur. Sum igitur per fidem charitate formatam uita animæ, sicut animã est uita corporis. Meũ igitur est animã uiuificare, ideo & multo magis corpus. Qui ergo credit in me per fidem formatam, etiã si mortuus fuerit in carne, uiuet in anima, donec totus resurgat, nunquam postea moriturus. Sed & omnis qui in carne uiuit, & per fidem formatam credit in me, etiam si temporalis morte moriatur, non morietur in æternum: quia si credis me uitam posse conferre æternam, cur non me credis ad hanc temporalem posse suscitare uitã, cum multo facilius sit temporariam uitam dare, quam æternam. Cui narranti Martha facile credidit.

Et cum hæc dixisset, abiit, et uocauit Mariam sororem suã silentio, dicens: Magister adest, et uocat te. Illa ut audiuit, surrexit citò, et uenit ad eum. Nondum enim uenerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Iudei ergo qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum uidissent Mariam, quia citò surrexit, et exiit, secuti sunt eam, dicentes: Quia uadit ad monumentũ, ut ploret tibi. Maria ergo cum uenisset ubi erat Iesus, uidens eum, cecidit ad pedes eius, et dixit ei: Domine, si susces hic, non esset mortuus frater meus.

Nec Euangelista curauit scribere quomodo Christus Mariam vocauerit, quia ex verbis sororis satis patet. Quia etiam silentio eam vocauerit, utpote in aure, ex hoc patet, quia nec Iudæi, qui eam cōsolabantur, intellexerunt, sed putantes eam ire ad monumentum ploraturam, secuti sunt eam. Ideoq̄ue Euangelista Iudæorum meminit, ut & ipsi resurrectionis oculati essent testes. Vnde credendum est Christum aduentum suum distulisse vsque ad mortem Lazari, ut venientibus ad consolandas sorores plerisque Ierofolymitanis, notius esset pluribus miraculum.

Iesus ergo ut vidit eam plorantem, & Iudeos qui venerat cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit: Vbi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, & vide. Et lachrymatus est Iesus.

Christus Lazarum suscitaturus agit quæ talem decebant, hominem seipsum ostendens, cæteris compatiens, & eorum infirmitati condescendens, infremuit, se cōturbauit voluntariè, & fleuit: quæ si non mōstrasset, non facile credidissent post tantum miraculum ipsum fuisse hominem, sed purum Deum. Quod inquit: vbi posuistis eum: non ut ignorans quærir, qui etiam absens sciuit ipsum mortuum, sed vult omnes præsentem eorum quæ in eius absentia facta fuerunt, fieri certiores, ut omni careat suspicione miraculum: nec calumniam patiat, si quippiam non fuisse sepultum causaretur. Quod verò locum videns sepulchri lachrymatus est, humanæ miseriam deflet naturæ, quæ per peccatum ad talem deiecta est conditionem, quæ immortalis per gratiam creata est, sed per peccatum sit facta mortalis, ut vitæ finem quotidie mœlta expectet. Quantum igitur miseræ compatiatur, humanæ testantur lachrymæ, non minus doloris, quàm amoris insigne. Flebat igitur Lazarum Dominus, inquit Cyrillus, pro parte humanitatis, quem statim suscitaturus erat per potentiam diuinitatis. Erudit etiam nos Dominus suis lachrymis, quoniam modo charos nostros vita defunctos moderatis & lege rationis temperatis lachrymis flere debemus. Quod & Ecclesiasticus nos admonet: ✠ Supra mortuum plora, defecit enim lux

✠ Ecclesiasticus. 22. b.

lux eius. Modicum plora supra mortuum, quoniam requieuit. Et idē: ☩ Fili, in mortuum produc lachrymas, ☩ Ecclesia. 38. a.

Dixerunt ergo Iudæi: Ecce quomodo amabat eum. Quidā autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur. Iesus ergo rursus fremens in semetipso, venit ad monumentū. Erat enim spelunca, et lapis superpositus erat ei.

Si Iudæi nūc Christū non fatentur, certō sunt inexcusabiles. Quidā eū oculos cæco nato restituisse fatentur, & sequens nō potuerūt ignorare miraculū, qui præfentes adfuerūt, q̄ si Lazarū à morte ad vitā reuocauit, ipsum certē à morte impedire potuit. Quod si hæc indubiè supernaturalia cōfessi sunt, nec cetera diffidentes audiēdi sunt. Rursus amorē pariter & dolorē, quo humanā deplorabat miserā, durę feruituti mortis ita subiectā, ingeminat propter nos, vt veritas multo magis inclarescat. Hæc itaq; passus pergit ad monumentum. Illud adhuc à peregrinis visitur sepulchrū marmoreis lapidibus operitū, supra quod erectū est in tanti signi memoriā percelebre facellū marmoreū, quod nō tā Christiani, quàm Turcæ & Saraceni venerātur. Patet itaq; illud Lazari sepulchrum in spelunca subterranea, ad modum Christi saluatoris sepulchri.

Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat: Domine, iam foetet, quatruiduanus est enim. Dicit ei Iesus: † Nonne dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei. Tulerunt ergo lapidem.

† De cele

In hoc patet difficultas mortui in peccatis iustificandi, in cuius corde duritia quædam est, quæ nisi Domini præcepto tollatur, à peccatis excitari non potest peccator. Tollite igitur inquit Iesus, lapidem, vt magis veritas elucescat. Iudæos enim iussit tollere lapidem, vt miraculo crederent, nec ipsum calumniari possent. Quærit Cyrillus, cur lapide non amoto, quod manus esset signū futurū, non suscitauit Christus Lazarum: quod tñ nō fecit, vt Iudæos miraculi testes faceret. Martha autem timens Christum iam quatruiduani foetore cadaueris posse infici, impedire vult lapidis ablationem, petens fra-

trem suum quomodolibet resuscitari: qua non obstante, tulerunt lapidem. Vbi Græci addunt præter Latinos, *ὅτι ἦν ὁ τεθνήκως χεῖμενος*, id est, vbi erat, qui mortuus fuerat, iacens. Voluit igitur Christus tolli lapidem, & nõ clauso sepulchro Lazarum suscitare, vt videretur à Iudæis in sepulchro mortuus, & postmodum inde viuus resurgens, ne calumniam causari possent, qui omnium testes etiam oculati fuerant.

Iesus autem eleuatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter populum qui circumstat, dixi, vt credant quia tu me misisti. Hæc cum dixisset, voce magna clamauit: Lazare, veni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus manus & pedes institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Soluite eum, & sinite abire.

† 11. q. 3. c.
Tuc vera.
de pœnit.
dist. 1. cō.
uertimini.
Quam
pœnitet.
† lac. 1. c.

Nos paucis modum docet orandi, vt orantes in cœlū cor eleuemus, à quo ☩ omne datum optimum, & omne donum perfectum. Christus autem oratione nil aliud quærit, nisi Dei patris gloriam, vt & nos taliter oremus, primum quærendo regnum Dei, & iustitiam eius. Et his dictis voce magna clamauit: Lazare, veni foras. Ne videretur Magorum præstigijs & incantationibus ac suffuris vti, voce magna clamauit: Lazare, veni foras: & statim prodijt ligatus institis Lazarus. Hic vide quid sint instituta, pro quo Græcè est *χεῖμα*, quam dicunt minutam quanda fasciolam, etiam tenuissimam stolæ mulierum assutam, de qua Ouidius de arte: Est procul vitæ tenues in signe pudoris, Quæque tegis medios instituta longa pedes. Putarem facile fasciam esse, qua super syndonem sepeliendi ligantur. Est statim magnæ voci obediuit, quæ, vt ait August. sufficiebat oēs suscitare mortuos, & cuncta vacuare monumenta. Nisi Lazarum specialiter nominasset, in quo miseri notatur conditio peccatoris, & incommoda eius. Ligatur manus, ne quippiã boni faciat. Ligatur pedibus, ne quæ sibi vtilia sunt, prosequatur. Velatur facie, ne quæ sunt agenda, cognoscat. Sepelitur in peccatis, vndique duro lapide clausus. Qui post vocem Dñi suscitatus, datur sacerdotibus corpore soluendus, & anima sacramentaliter & ministerialiter, qui

à Deo

à deo fuerat anima suscitatus & absolutus authoritatiuè. Multi ergo ex Iudeis, qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus.

August. dicit quosdam credidisse, quosdam verò nō: ex illis quosdam iuisse ad Phariseos, vel vt factum nunciaret, vt Christo crederent, vel vt in ipsum fœuierēt. Inde ex eodem miraculo quidam collegerunt fructum, alij venenum, qui propter cordis duritiam tanto viso miraculo non crediderant, sed æmulis eius narrauerunt: vnde perniciosum contra eum patratum est concilium.

Collegerunt ergo pontifices & Pharisei concilium, & dicebant: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Vnus autem ex ipsis, Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quicquam, nec cogitatis, quia expediat vobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. † Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit, quòd † Iesus moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed vt filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum. † Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum.

Iusto Dei iudicio sapius accidit peruersis, vt quæ sibi recta cōferantur, etiam vertantur in malum. Vnde factum est, vt Iudæi tanquam mortui, qui poterant ad vitam paucò discrimine redire, consilium ineunt aduersus eum, qui solus vitam illis conferre poterat, & vt illi mortem inferrent, qui quatrduanum ad vitam reuocauerat, & qui vita ipsa est, & mortis habet imperium. Si dimittimus eum inquit, sic, omnes credent in eum. Ex qua re letari debent, ipsi tristantur. Et vt ait Cyrillus, inuident Soli, quòd in plures suæ lucis distribuit radios. Aemulantur hominibus, quòd à veri Solis luce illustrentur, & ad fidē adducantur: quasi sibi detractum sit quod Christo accesserit. Et qui tēporalia sibi à Romanis auferenda timebant, nullius momenti æterna facientes, vtrūque simul amiserunt. Nam propter huiusmodi facinus

fr. q. 1. Di
ctum est.
† Depoc.
dist. 4. Si
ex bono.

Hæc societatem.
† Mat. 12. b
Marc. 3. b.

Romani & locum & gentem simul abstulerunt. Vnde vnus ex ipsis Caiphas nomine, cum esset pontifex, prophetauit, etsi impio in Christum animo, indignabundoque diceret, relictis Iudæis: Expedi vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. quasi dicat: Quid adhuc sinimus viuere illū, qui leges nostras institutaque subuertit, totaque Iudæorum gentem ad se attrahit, vnde futurum est, vt venientes Romani, quasi à se deficientes, omnino nos è medio tollant. Quare expe dit, vt vnus morte reliqua gens saluetur. Hoc autē teste Euangelista dixit Caiphas alio sensu, verum quam intel ligeret. Quod enim pro gente Iudaica intelligebat Cai phas Christum moriendum esse, cum tamen diceret, ne tota gens, indicabat moriturum Christū non pro Iudæis modo, sed & vt gentiles quaquā terrarum dispersos, er rorumque varietate diuisos, in vnum fidei ouile cōgrega ret. Hoc autem etsi non intelligēs, prophetauit Caiphas, quia pontifex erat anni illius. Ex quibus verbis intelli gendum est, impijs etiam, qui Ecclesiæ suæ administra tionem gerunt, gratias suas atque dona largiri Dominū. Non valet ergo hæreticorum argumentum: Quid pote statis habeat supra me summus pontifex, cum totus ille peccatis abundet. Nam & potestatem, iurisdictionem, & virtutum gratias plerunq̄ largitur Deus improbis ma gistratibus. Quomodo autem anni illius pontifex esset, quoque modo venale factum sit summum sacerdotium, alibi diximus, & ex Iosepho ac Vadiano discēs.

Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in ciuitatem que dicitur Ephrē. Et ibi morabatur cum discipulis suis. † Proximū autem erat Pascha Iudæorum: et ascenderunt multi Ieroso lymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seip̄s.

Declinaturus Iudæorum furorem Dominus, non quod illos metueret, sed quod nondū venisset hora eius, in desertum abiit, & in ciuitatem Ephrem, quam Græci ἐφραῖμα dicunt. Ante festum Paschæ multi à longe Iero solymam venerant, vt sanctificarent seip̄s: quoniā solis mundis licebat legale Pascha māducare. Immunditiā autē cōtrahebant nō solū ex peccato, sed etiā ex minutulorū aliquo

aliquo neglectu, rerumque immundarum immundos se
censebant contactu. Ideoq; qui se immundos quacunq;
ex causa nouerant, ante diem azymorū Ierusalem ascen-
debant, vt ibi se ex ritu legis purificarēt & sanctificarēt.
Querebant ergo Iesum, & colloquebantur ad inuicē, in tem-
plo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum
istum? Dederant autem pontifices & Pharisæi manda-
tum, vt si quis cognouerit ubi sit, indicet, vt apprehen-
dant eum.

Quidam pio, alij impio affectu Christum querebant:
hi, vt eum comprehenderent, alij, vt ab eo quid boni discerent. Et vt ait Cyrillus, in Pascha Iudæi tendebant in-
sidias, & solennitatis diem in eadē conuertere quere-
bant. O impietatem, eum magis virtuti est incumbendū,
magis à sceleribus abstipendū, tunc innocentem cape-
re conantur. Quare vero mandatum dederint vt apprehen-
datur? Quoniam mens agitata furore patrandi sceleris
nunquam quiescit, donec illud expleuerit. Licet autē
quippiam tetauerit frustra, idem tamē iterū atq; iterum
aggredi annitur, vt præceptis ruat in facinus, quod apud
se perficere constituit. Mādatur igitur iniquum Iudæo-
rum vertitur illis in peccatum, qui quærunr Christum
occidere, venientem ad diem festum, non cum ipso in
festo viuere, & vnanimis vnus moris in domo Pascha
manducare.

CAPVT DVODECIMVM.

Maria Christum Iudæi murmurante Bethaniæ vngit præ-
sente Lazaro, quem Iudæi propterea cogitauerunt occi-
dere. Christus a fello vectus Ierusalem ingreditur
exultantibus turbis, quem Gentiles videre
cupiebant, hos verò à Iudæis triticeo
grano discernit & Iudæos
excæcandos præ-
dicit.

It Iesus ergo ante sex dies Pasche venit Bethaniā, ubi
Lazarus fuerat mortuus, quē suscitauit Iesus. Fecerūt
autē ei cenā ibi, et Martha ministrabat. Lazarus verò
vnius erat ex discipulis cū eo. Maria ergo accepit
librā vnguenti nardi pistici preciosi, & unxit pedes Iesu, &
extersit

†Matthi.
26.2.

Mar. 14.3

Luc. 7. E.